

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

Πειραιάς, 1850. Η Δόμνα Βισβίζη αναθυμάται και αποτιμά τη ζωή της, λίγες μέρες πριν από τον θάνατό της, καταγράφοντας τις σκέψεις της σε μια επιστολή που δεν θα φτάσει ποτέ στον παραλήπτη της...

Θα θυμάμαι για πάντα τη μέρα εκείνη που ενώθηκαν οι ζωές μας, Καπετάν Αντώνη Βισβίζη. Ήταν το 1808. Από τις πρώτες κιόλας μέρες κατάλαβα πόσο ενθουσιασμένος ήσουν με την ιδέα της Επανάστασης, «να διώξουμε τον εχθρό» μου έλεγες. Μοιραζόμασταν την ίδια πατρίδα, την Αίνο. Ήσουν από τους πρώτους που πίστεψε στον Αγώνα και από πολύ νωρίς – θυμάσαι – έγινες μέλος της Φιλικής Εταιρείας και πρόσφερες την περιουσία σου για την εθνική ιδέα, γενναίος και ενθουσιώδης όπως ήσουν. Το πάθος σου για την ελευθερία μοιράστηκα κι εγώ, η Δομνίτσα σου, όπως με έλεγες, τα επόμενα χρόνια, όπου η μοίρα μάς έπαιξε τα δικά της παιχνίδια.

Ξεριζωθήκαμε κι εσύ κι εγώ μαζί με τα πέντε ανήλικα παιδιά μας, όπως συχνά ξεριζώνονται οι άνθρωποι που θέλουν να είναι ελεύθεροι, τη μέρα εκείνη του Μαΐου του 1821, όταν τα ψαριανά πλοία με τον Γιαννίτση βομβάρδισαν το φρούριο των Κατελούζων στην Αίνο μας και συνέλαβαν την τουρκική φρουρά του. Δεν μπορούσαμε να μείνουμε άλλο εκεί πια. Αφήσαμε πίσω την περιουσία μας, ανεβήκαμε στην Καλομοίρα, το αγαπημένο μας καράβι, και φύγαμε για τα Ψαρά, για να ενωθούμε με τον επαναστατικό στόλο των Ψαριανών πλοίων. Πού να ξέραμε τότε ότι δεν θα ξαναβλέπαμε την πατρίδα μας! Την αγαπημένη μας Αίνο!

Έτσι ξεκίνησε ο βίος της θάλασσας και ο βίος του πολέμου για τον εθνικό Αγώνα. Και έλαβα μαζί σου το βάπτισμα του πυρός. Πάντα στο πλευρό σου ήμουν, στις ναυμαχίες και τις πολεμικές επιχειρήσεις στο Άγιον Όρος, στη Λέσβο, στη Σάμο, στη Χαλκιδική, μαζί με την Καλομοίρα μας, τους 140 ναύτες μας και τα 16 κανόνια που είχε τότε το μπρίκι μας. Είχε ξεκινήσει πια η επανάσταση και πλεύσαμε να βοηθήσουμε τον φίλο μας Εμμανουήλ Παπά στη Μακεδονία, στην Κασσάνδρα. Ήμουν συνεργάτης και συμπαραστάτης σου. Πολεμούσα στο πλάι σου, όπως πολέμησαν και άλλες πολλές γυναίκες στον Αγώνα. Μαζί ζήσαμε τις δραματικές εκείνες μέρες, με την αποτυχία του Αγώνα στη Χαλκιδική και την ξαφνική απώλεια του αγαπημένου μας φίλου πάνω στο μπρίκι μας, καθώς ταξιδεύαμε για την Ύδρα. Μαζί ήμασταν, όταν μάθαμε για τη σφαγή στη Σαμοθράκη, τον Σεπτέμβριο του 1821 και πόνεσε η ψυχή μας για όσα έγιναν εκεί, απέναντι από την Αίνο μας.

Δεν το βάλουμε όμως κάτω, αλλά και την επόμενη χρονιά, το 1822 στηρίξαμε με το πλοίο μας τις πολεμικές επιχειρήσεις του Ολύμπου και καταφέραμε να αποκλείσουμε τον εχθρό στα φρούριά του και να μεταφέρουμε πολεμοφόδια στους επαναστατημένους Έλληνες της περιοχής, και στη συνέχεια της Στερεάς Ελλάδας και των γειτονικών νησιών. Εκεί γνώρισες και τον Δημήτριο Υψηλάντη, τον οποίο θαύμαζες για τις ικανότητές του και τον πατριωτισμό του. Ο Άρειος Πάγος αναγνώρισε την προσφορά σου και σου ανέθετε διαρκώς νέες αποστολές. Δεν θα ξεχάσω τους μήνες που περιπολούσαμε στην περιοχή του Ευρίπου και τις μάχες στους Μύλους και τα Βρυσάκια, όπου με τα πυροβόλα της Καλομοίρας μας βομβαρδίζαμε για μέρες τον εχθρό χωρίς σταματημό.

Έχω ακόμη μαζί μου, Καπετάν Αντώνη, το γράμμα ευγνωμοσύνης του Ανδρούτσου και του Νικηταρά για τη μεγάλη βοήθεια που τους πρόσφερε στην Αγία Μαρίνα, όταν αντιμετώπιζαν τη στρατιά του Δράμαλη. Ήσουν ο μόνος με την Καλομοίρα μας που πήγες να βοηθήσεις. Αυτός ήσουν πάντα. Γενναίος, ατρόμητος, θαρραλέος, πατριώτης!

Η μοίρα όμως ήθελε να χωριστούμε πολύ νωρίς. Δεν θα ξεχάσω ποτέ εκείνη τη μέρα. Ήταν 21 Ιούλη του 1822. Ήμασταν μαζί στην Καλομοίρα, και πάνω στο καράβι μας ήταν και οι Αρεοπαγίτες. Βρισκόμασταν κάπου έξω από την Εύβοια και αντιμετωπίζαμε τους Τούρκους. Ήσουν στο πηδάλι της Καλομοίρας, όταν ο καπετάν Σταυρής ήρθε αλαφιασμένος και μου είπε "τον φάγανε τον καπετάνιο μας, Κυρά», ενώ μια αναταραχή υπήρχε στο καράβι. Έτρεξα δίπλα σου, κάτι προσπάθησες να μου πεις, αλλά η φωνή σου έγινε ρόγχος, αυτός ο ρόγχος του θανάτου. Δεν κατάλαβα ποτέ πώς έφυγες, δεν έμαθα ποτέ αν ήταν βόλι εχθρού ή αν κάποιος ήθελε να σου κλείσει το στόμα. Αυτό με τυράννησε σε όλη μου τα ζωή!

Ο Καπετάν Βισβίλης με την ανδρεία, τον ηρωισμό και την αυτοθυσία του, ο Θράκας ναυτικός και αγωνιστής της Επανάστασης, ο "φιλογενής και φιλόπατρις", δεν υπάρχει πια. Είπα να σε κατεβάσουν στο αμπάρι του πλοίου όπου βρίσκονταν τα παιδιά μας, έπνιξα τον πόνο μου και έδωσα πλέον εγώ την εντολή στους ναύτες να πολεμήσουμε και να σε τιμήσουμε με τη νίκη μας. Είπα μέσα μου «υπέρ πάντων η πατρίς».

Σε κηδέψαμε μακριά από την πατρίδα μας, την πολυαγαπημένη Αίνο μας, η οποία δεν είχε καταφέρει να γευτεί τη χαρά της ελευθερίας και εκεί σου έδωσα μια υπόσχεση. «Θα συνεχίσω, αυτό που εσύ δεν πρόλαβες να ολοκληρώσεις, δεν θα λυγίσω, μέχρι να δω την πατρίδα μας ελεύθερη. Σου το χρωστώ!». Μάζεψα τις δυνάμεις μου και συνέχισα...

Πλέον έγινα εγώ η καπετάνισσα, μάνα και πατέρας για τα παιδιά μας που σε στερήθηκαν τόσο νωρίς μαζί με την Καλομοίρα μας. Αφοσιώθηκα στο μεγάλο, κοινό μας όνειρο, εγώ «η κυρά των θαλασσών», όπως με έλεγαν. Βοήθησα, όσο μπορούσα στον Αγώνα, ήμουν πάντα δίπλα σε όποιον το ζητούσε ή το είχε ανάγκη. Στη Σκιάθο, με τα πολυβόλα του πλοίου μας κατατροπώσαμε τον εχθρό και στην Εύβοια, περιπολούσα τις ακτές, μετέφερα πολεμοφόδια, κανονιοβολούσα τα στενά, κάθε φορά που προσπαθούσαν να περάσουν τουρκικά στρατεύματα στη στεριά. Το ίδιο και στη Ρούμελη. Όπου με καλούσε το καθήκον. Εμένα και όλους τους ναύτες μας και συμπολεμιστές μας, οι οποίοι μου έδειξαν εμπιστοσύνη και με δέχτηκαν με σεβασμό ως καπετάνισσά τους. Το πλοίο μας έγινε τόπος συνάντησης και συνεδριάσεων, όταν υπήρχαν διαφορές μεταξύ των αρχηγών στα επαναστατικά σώματα. Είχαν αρχίσει οι τσακωμοί και οι διαφωνίες, αυτά που μας οδήγησαν στον εμφύλιο.

Προσπαθούσα να μεσολαβήσω να λυθούν οι διαφορές και να συνεχίσουμε μέχρι να πετύχουμε τον κοινό στόχο μας. Εγώ, η Αινίτισσα καπετάνισσα, μαζί με την Καλομοίρα μας και τους ναύτες μας συνεχίσαμε να πολεμάμε και τα επόμενα δύο χρόνια, αλλά το καράβι μας, καπετάν Αντώνη, δεν μπορούσε πλέον να ακολουθήσει, είχε πολλές πληγές. Εγώ δεν είχα πλέον άλλους πόρους για να πληρώσω τους ναύτες μας και βοήθεια από πουθενά. Ήταν δύσκολες μέρες και ο Αγώνας δεν είχε τελειώσει ακόμα.

Αποφάσισα να δωρίσω το μπρίκι μας στην Κυβέρνηση για να χρησιμοποιηθεί για την ελευθερία του έθνους (ήμουν σίγουρη ότι κι εσύ το ίδιο θα έκανες!). Δεύτερος μεγάλος αποχωρισμός, που πόνεσε σχεδόν όπως κι ο δικός σου. Η Καλομοίρα άλλωστε ήταν οικογένειά μας! Χαρές και πίκρες τις μοιραστήκαμε μαζί της. Μετά από λίγο καιρό «έπεσε και αυτή μαχόμενη» στον βωμό της ελευθερίας και της πατρίδας, ακολουθώντας το δικό σου παράδειγμα. Το γοργοτάξιδο και τιμημένο καράβι μας, δεν υπήρχε πια, αφού λίγο πιο πριν το είχαν μετατρέψει σε πυρπολικό και κατέστρεψε μια τουρκική φρεγάτα στα στενά του Τσεσμέ.

Μείναμε, έτσι, μόνοι, εγώ και τα πέντε παιδιά μας, χωρίς καμιά περιουσία πια. Δεν είχα τίποτε άλλο να προσφέρω στον Αγώνα. Ζήτησα με επιστολές από την Κυβέρνηση βοήθεια για τα παιδιά μας, για να μη δυστυχήσουνε, αλλά μάταια. Έτσι πήγαμε πρώτα στο Ναύπλιο και όταν τελείωσε ο Αγώνας στη Σύρο για να στήσουμε τη ζωή μας από την αρχή, και ξανά στο Ναύπλιο φτωχοί, συχνά χωρίς ούτε τα απαραίτητα. Σε ένα σπίτι με δυό μικρά δωμάτια μεγάλωσα τα παιδιά μας. Χωρίς παράθυρα, έτοιμο να πέσει. Όμως, δεν έχασα το κουράγιο μου. Μου έδινε δύναμη η πίστη ότι εμείς είχαμε εκπληρώσει το χρέος μας προς την πατρίδα. Κι ας είχε αρχίσει να μας βάζει στο περιθώριο, όπως και άλλους αγωνιστές της. Γιατί η πατρίδα, μονάκριβέ μου Αντώνη, μπορεί να μας αδίκησε, μπορεί να μας πίκρανε, όμως αν ξανά μας χρειαζόταν, θα δίναμε πάλι τη ζωή μας για τη λευτεριά μας. Γιατί ο άνθρωπος μόνο ελεύθερος αξίζει να ζει!

Να ξέρεις, καπετάν Αντώνη, ότι δεν ζήτησα τίποτε από την πατρίδα ως αντάλλαγμα. Όπως απήφησα τους κινδύνους του πολέμου, έτσι πάλεψα και με τη φτώχεια. Δεν τη φοβήθηκα. Ανέθρεψα τα παιδιά μας με αξιοπρέπεια, παρά τα προβλήματά μας και τις δυσκολίες μας. Έστειλα και τον Θεμιστοκλή μας στη Γαλλία για να σπουδάσει, να προσφέρει κι αυτός στην πατρίδα με τη μόρφωσή του. Ας είναι καλά οι Έλληνες της φιλανθρωπικής Εταιρείας στο Παρίσι για τη βοήθεια που πρόσφεραν στο παιδί μας. Και καμάρωνα γι' αυτόν, όπως και για τα άλλα παιδιά μας. Γιατί γίνανε χρήσιμοι άνθρωποι στην κοινωνία.

Έκαμα το χρέος μου, λοιπόν, απέναντι στην πατρίδα και την οικογένειά μας, εγώ η αρχικαπετάνα, και ας αξιολόγησαν την προσφορά μου δίνοντάς μου μια σύνταξη 30 δραχμών τον μήνα, άλλοι ήταν αυτοί που, όπως μαθαίναμε, πλούτισαν με χρήματα που πήραν από τα δάνεια, τα δάνεια που θα μας βοηθούσαν τάχα να οργανώσουμε το κράτος. Ας είναι, τουλάχιστον ζήσαμε με αξιοπρέπεια. Το μόνο που δεν κατάφερα ήταν να γυρίσω στον τόπο μας, την Αίνο, που τη στερήθηκα τόσα χρόνια τώρα. Κι όσο έλεγα πως ήρθε η ώρα να γυρίσω πίσω, τόσο μου έβγαιναν εμπόδια. Κι είναι τούτη η πίκρα, πως ο τόπος μου μένει πάνω αλύτρωτος ακόμα.

Αυτά είχα να σου εξομολογηθώ σήμερα, μέσα απ' αυτές τις σελίδες, Καπετάν Αντώνη. Εδώ στο τελευταίο μου καταφύγιο στον Πειραιά. Τα υπόλοιπα θα τα πούμε από κοντά...

Η Δομνίτσα σου

ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ: ΜΑΥΡΟΜΑΘΗ ΜΑΡΙΑ

ΜΠΟΥΡΑΝΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΜΠΟΥΡΑΝΤΑ ΜΑΡΙΑΝΘΗ

ΝΤΑΣΚΑΡΗ ΜΑΡΙΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: ΚΙΤΣΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΠΕΤΡΟΥΔΑ ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ

ΣΕΚΕΡΗ ANNA